

Лев Гула

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права і процесу
lev_lviv@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ БУДІВЕЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ З ВИЗНАЧЕННЯ ЗАВИЩЕННЯ ДАНИХ ПРО ВАРТІСТЬ ВИКОНАНИХ БУДІВЕЛЬНО-РЕМОНТНИХ РОБІТ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

© Гула Л., 2017

Розглянуто питання щодо проведення будівельно-технічної експертизи з визначення характеру будівельно-ремонтних робіт із залученням бюджетних коштів. Охарактеризовано порядок проведення будівництва за бюджетні кошти. Окреслено процес проведення обов'язкової судової експертизи проектно-кошторисних документів для проведення будівельно-ремонтних робіт. Визначено перелік документів, які необхідно скеровувати експерту для визначення завищення даних про вартість виконаних будівельних і ремонтних робіт. Встановлено основні проблеми з проведення будівельно-технічної експертизи з визначення наявних будівельних робіт.

Ключові слова: бюджетні кошти; експертиза будівельно-технічна; будівельно-ремонтні роботи; проектно-кошторисні документи; завищена вартість.

Лев Гула

ОСОБЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ ИЗ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЗАВЫШЕНИЯ ДАНЫХ О СТОИМОСТИ ВЫПОЛНЕННЫХ СТРОИТЕЛЬНЫХ И РЕМОНТНЫХ РАБОТ ЗА ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ДЕНЬГИ

Рассмотрен вопрос относительно проведения строительно-технической экспертизы из определения характера строительно-ремонтных работ с привлечением бюджетных средств. Охарактеризован порядок проведения строительства за бюджетные средства. Очерчен процесс проведения обязательной судебной экспертизы проектно-сметных документов для проведения строительно-ремонтных работ. Определен перечень документов, которые необходимо направлять эксперту для определения завышения данных о стоимости выполненных строительных и ремонтных работ. Установлены основные проблемы из проведения строительно-технической экспертизы из определения имеющихся строительных работ.

Ключевые слова: бюджетные средства; экспертиза строительно-техническая; строительно-ремонтные работы; проектно-сметные документы; завышенная стоимость.

FEATURES OF BUILDING-TECHNICAL EXAMINATION FROM DETERMINATION OF OVERSTATING OF DATA ABOUT THE COST OF THE EXECUTED BUILDING AND REPAIR WORKS

A question is considered in relation to realization of building-technical examination from determination of character of building-repair works with bringing in of budgetary cats. The order of realization of building is described for budgetary facilities. The process of realization of obligatory judicial examination of a project is an estimate documents is outlined for realization of building-repair works. The list of documents is certain that must be directed to the expert for determination of overstating of data about the cost of the executed building and repair works. Basic problems are set from realization of building-technical examination from determination of present construction-works.

Key words: budgetary facilities; examination building-technical; building-repair works; a project is an estimate documents; overpriced cost.

Постановка проблеми. Одним із засобів державного регулювання економіки є функціонування системи державних замовлень щодо проведення будівництва різних об'єктів. У ході супроводження процедур використання бюджетних коштів, спрямованих на капітальне будівництво, у 2015 р. викрито 1080 злочинів. Загальна сума збитків становить 1,3 млрд грн. Для встановлення незаконного використання бюджетних коштів було проведено більше 10 тис. будівельно-технічних експертиз з метою встановлення законності витрачання бюджетних коштів згідно з проектно-кошторисною документацією [1, с. 5]. Проведення будівельно-технічної експертизи будівництва із залученням бюджетних коштів потребує знання щодо порядку складання проектор-кошторисних документів та проведення їх досліджень.

Аналіз дослідження проблеми. Розроблення наукових положень із зазначеної тематики зробили такі вчені, як А. Ю. Бутирін, Т. І. Анісімова, С. Б. Бойченко, В. І. Бояров, Т. В. Будко, О. І. Буратевич, О. С. Вершніна, І. В. Гора, В. Д. Гроздов, А. М. Добромислов, А. А. Древетняк, А. К. Зайцев, В. М. Калінін, Р. Б. Каплін, А. Колесник, В. Ю. Корзілов, В. А. Кучеренко, С. В. Лесніченко, О. С. Лисак, Г. К. Маркіна, Л. С. Мочан, Т. В. Варфоломеева, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко, Ю. П. Попов, О. М. Сверида, І. С. Свістунов, С. Д. Сокова, Л. Б. Фрідман та ін.

Мета статті – проведення будівельно-технічної експертизи з визначення завищення даних про вартість виконаних будівельних і ремонтних робіт із залученням бюджетних коштів.

Виклад основного матеріалу. Капітальне будівництво, що здійснюється із залученням коштів державного бюджету, здійснюється на умовах фінансування, встановлених Порядком державного фінансування капітального будівництва, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1764. У цьому Порядку зазначається, що капітальне будівництво – це процес створення нових, а також розширення, реконструкція, технічне переоснащення діючих підприємств, об'єктів виробничого і невиробничого призначення, здійснюється на основі проведення торгів (тендерів) у будівництві [2, с. 1]. Фінансування капітальних вкладень із залученням бюджетних коштів або коштів підприємств державної власності здійснюється лише за наявності титулів будов (об'єктів), що визначають основні техніко-економічні показники будови, кошторисна

вартість, обсяг капіталовкладень, вартість основних фондів, порядок затвердження титулів будов встановлені Постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 1997 р. № 995[3, с. 2].

Згідно зі ст. 46 Бюджетного кодексу України, фінансування будівельної галузі здійснюється у межах встановлених бюджетних асигнувань розпорядниками бюджетних коштів на основі та у межах затвердженого розпису бюджету (затвердження кошторисів, паспортів бюджетних програм) щодо отримання товарів, робіт і послуг) [4, с. 15].

Фінансування економічної діяльності будівництва здійснюється за умови складання та затвердження паспортів бюджетних програм [5, с. 543].

Паспорт бюджетної програми – документ, що визначає вартість бюджетної програми, законодавчі підстави для її реалізації, мету, завдання, напрями діяльності, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики цієї програми, на підставі яких здійснюють контроль за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів і аналіз виконання програм [6, с. 510].

Фінансування об'єктів будівництва здійснюється через головних розпорядників бюджетних коштів за таких умов:

- наявності коштів на будівництво, затверджених у бюджеті чи у позабюджетних фондах;
- наявності проектно-кошторисної документації, затвердженої в установленому порядку;
- цільового використання коштів у межах затверджених асигнувань за фактично виконані обсяги робіт.

Після отримання дозволу на будівництво виникає необхідність у розробленні проекту об'єкта будівництва. Згідно зі ст. 5 Закону України “Про архітектурну діяльність”, розроблення такого проекту, а також передпроектні роботи здійснюються на підставі вихідних даних для проектування, до яких належать: архітектурно-планове завдання; технічні умови з інженерного забезпечення об'єкта архітектури; завдання на проектування.

Відповідно до ст. 7 Закону України “Про архітектурну діяльність”, проектна документація розробляється під керівництвом або за участю архітектора, що має відповідний кваліфікаційний сертифікат, та затверджується його підписом та особистою печаткою.

Проекти будівництва після їхнього затвердження відповідно до ст. 7 Закону України “Про архітектурну діяльність” підлягають комплексній державній експертизі. Комплексна державна експертиза включає:

- державну інвестиційну експертизу;
- державну санітарно-епідеміологічну експертизу;
- державну екологічну експертизу проектів будівництва;
- державну експертизу проектно-кошторисної документації у частині пожежної безпеки;
- державну експертизу проектів будівництва об'єктів виробничого призначення у частині охорони праці;
- державну експертизу проектів будівництва потенційно небезпечних об'єктів виробничого призначення у частині протипожежного захисту.

Найчастіше перед експертом-будівельником у постановках (ухвалах) ставиться питання про правильність складання проектно-кошторисної документації у капітальному будівництві. Такі питання вирішуються з урахуванням висновків спеціалістів Української державної інвестиційної експертизи проектів.

Для вирішення цього питання необхідно надати такі документи:

- титульні списки проектно-вишукувальних робіт;
- завдання на проектування;
- архітектурно-планувальне завдання;
- затверджену проектну документацію;
- інженерно-геологічний висновок щодо ділянки будівництва;
- затверджений зведений кошторисний розрахунок [7, с. 152].

Вартість комплексної державної експертизи проекту будівництва визначається за допомогою застосування показників, установлених у відсотках його кошторисної вартості, згідно з додатком. Кошторисна вартість будівництва визначається як сума вартості робіт, що виконуються згідно із

главами 1–9 зведеного кошторисного розрахунку, складеного відповідно до ДБН Д.1.1-1-2000, та 10 відсотків вартості устаткування [8, с. 2].

Інформація про отримання дозволу на виконання будівельних робіт, а також відомості про замовника та підрядника будівельних робіт розміщуються на стенді, розташованому на будівельному майданчику у досяжному для огляду місці.

На завершальній стадії будівництва складається архітектурно-технічний паспорт завершеного об'єкта будівництва та здійснюється прийняття об'єкта в експлуатацію.

Об'єктами дослідження будівельно-технічної експертизи у разі визначення вартості будівництва із залученням бюджетних коштів є: будівлі, споруди, інженерне та інше обладнання і документація до нього, зокрема, технічні паспорти, інвентарні справи; робочі проекти та робоча документація; специфікації, пояснювальні записки до проекту; висновки державної комплексної експертизи; локальні кошториси; загальні відомості щодо ресурсів; договори чи контракти; додаткові угоди; акти виконаних підрядних робіт; довідки щодо виконаних підрядних робіт; звіти про нормативне списання матеріалів; акти огляду прихованих робіт; календарні плани або мережеві графіки; журнали виконання робіт; акти введення в експлуатацію [9, с. 291].

Дослідження об'єктів будівництва й документації виконується візуальним, аналітичним та інженерно-технічними методами із застосуванням відповідного обладнання. Рекомендується під час дослідження здійснювати фото- чи відеозйомку об'єктів будівництва. На підставі визначених обсягів робіт складається кошторисна документація з додержанням вимог Державних будівельних норм і Правил визначення вартості будівництва.

Необхідність проведення судових будівельно-технічних експертиз нерідко пов'язана із зловживанням та розкраданням державної власності під час ведення капітального будівництва й ремонту (приписки обсягів робіт, завищення встановлених розцінок тощо). Р. Б. Каплін зазначає, що приписки та інші викривлення звітності порушують належне функціонування господарського механізму, вносять плутанину в облік і звітність, порушують планування й оперативне управління. Слідча та експертна практики у кримінальних провадженнях і господарських справах свідчать про те, що у будівництві найпоширеніші приписки, які вчиняються за допомогою завищення обсягів і вартості виконаних робіт. Далі дослідник зазначає, що помилки, допущені як замовником, так і підрядником, під час укладання договорів (контрактів) до початку будівництва, а також відсутність належного контролю з боку замовника у процесі будівництва, невиконання посадовими особами вимог нормативних документів призводять до того, що припускаються помилки під час складання актів приймання виконаних робіт, тобто завищуються обсяги виконаних робіт, норми на списання матеріалів, вартість робіт загалом, що призводить до суперечок між підрядником і замовником, які вирішуються у суді [7, с. 145].

За статистикою Незалежного інституту судових експертиз, приблизно 70 % будівельно-технічних експертиз виконують згідно з ухвалою суду у кримінальних і адміністративних провадженнях. Передусім вони стосуються військових чи державних об'єктів, де проводили реконструкцію або капремонт. Найчастіше питання виходило на рівень судової процедури відповідним будівельним нормам в Україні [10, с. 5]. Тоді завдання експерта полягає у зборі, аналізі й опрацюванні технічної інформації щодо завищення вартості будівництва.

Найчастіше зустрічаються такі види завищення вартості будівництва:

- завищення обсягів виконаних будівельно-монтажних робіт на об'єктах за етапами будівництва;
- включення до звіту незавершених робіт;
- включення до звіту даних про обсяги робіт, що під час будівництва у звітному періоді не виконувалися та не передбачені проектом;
- необґрунтоване списання матеріалів [7, с. 146].

Аналізуючи кримінальні провадження та господарські справи, пов'язані з приписками, необхідно відзначити, що завищення даних про вартість виконаних робіт здійснюється за допомогою:

- застосування завищених розцінок робіт;
- необґрунтованого застосування коефіцієнтів, договірних цін, що підвищують вартість будівельних робіт;
- необґрунтованого застосування норм накладних витрат.

З метою точного та правильного проведення дослідження й отримання необхідних результатів у будівельно-технічних експертизах, пов'язаних з обґрунтованістю розпочатого будівництва, правом нагляду і контролю замовника, правильністю оформлення та визначення вартості будівництва на початковому етапі будівництва, протягом усього періоду будівництва, правомірністю списання матеріалів, на експертизу необхідно подати такі документи:

а) замовником-забудовником для підрядної організації:

- затверджений у встановленому порядку титульний список будівництва, складений на увесь період будівництва з розбивкою по роках;
- проектно-кошторисну документацію, затверджену в установленому порядку;
- акт (договір) про відведення земельної ділянки;
- відомості про технічний персонал, представника технічного нагляду;
- дозвіл на початок проведення будівельних робіт;

б) акт розбивки будинку за осями підрядною організацією:

– контракт із замовником, складений на підставі Положення про підрядні контракти у будівництві;

- договірну ціну будівництва, складену на підставі чинних кошторисних норм.

Перераховані документи є основними для початку будівництва, реконструкції, проведення ремонтно-будівельних робіт підрядником.

Крім того, необхідно надати:

- акти приймання виконаних робіт за досліджуваний період;
- акти на приховані й додаткові роботи, підписані у встановленому порядку;
- журнал проведення робіт;
- матеріально-технічні звіти за досліджуваний період;
- дозвіл ДАБКа на проведення робіт;
- акт контрольного обміру фактично виконаних робіт; журнал обліку виконаних робіт

(Ф-6 накопичувальна);

- у разі значних відхилень від наданого проекту – журнал авторського нагляду [7, с. 147].

Дослідження справ, пов'язаних із приписками, проводиться методом зіставлення й документальної перевірки документів, а також методом огляду на місці, необхідним для визначення фактичних обсягів виконаних робіт.

Для обґрунтування обсягів і складу виконаних робіт використовують акти виконаних робіт і акти на приховані й додаткові роботи. У разі відсутності таких актів обсяги виконаних робіт можуть підраховуватися за робочими кресленнями. У випадках, коли неможливо визначити обсяг робіт під час контрольного обмірювання, – роботи не враховуються. За необхідності експерт має право клопотати про розкриття таких робіт за технічною можливістю, у разі зарахування їх до прихованих.

У разі відсутності актів на виконані роботи експерт проводить контрольні заміри виконаних робіт у натурі, а отримані результати порівнює із затвердженою проектною документацією.

Списання будматеріалів на виконані роботи необхідно виконувати відповідно до нормативних вимог у межах прийнятих розцінок. Вартість імпортованих матеріалів, виробів і конструкцій визначається за базисними цінами на аналогічні матеріали, вироби та конструкції, але не вище від граничних цін, зумовлених додатком до листа Держбуду України від 09.03.1999 р. № 7/177.

На підставі ст. 12 Закону України “Про ціни і ціноутворення” контроль за ціноутворенням у будівництві здійснює Державний комітет з будівництва, архітектури і житлової політики України, тому експерти під час визначення вартості виконаних будівельно-монтажних робіт керуються державними будівельними нормами та рекомендаціями Держбуду України.

Під час встановлення завищення обсягів робіт визначається різниця вартості виконаних робіт, що надалі досліджується експертом-економістом.

Під час вирішення питань обґрунтованості списання матеріалів під час здійснення будівництва або ремонту на експертизу повинні бути надані документи:

- акти контрольних обмірювань фактично виконаних робіт за об'єктами;
- акт документальної ревізії з поясненнями матеріально відповідальних осіб;
- акт приймання виконаних робіт з інвентаризації незавершеного будівництва з розшифруванням за період, що перевіряється;
- журнали обліку виконаних робіт;
- матеріально-технічні звіти матеріально відповідальних осіб за період, який досліджується (форма М-29);
- матеріально-технічний звіт з усіма документами на надходження і витрати матеріалів по бухгалтерії (М-19);
- відомчі виробничі норми витрат матеріалів, затверджені для певної організації [7, с. 151].

Під час проведення таких експертиз найдоказовішими є дані контрольного обмірювання фактично виконаних робіт, технічні звіти (форма М-29), а також дані лабораторних аналізів (зокрема, про витрати цементу, асфальтобетонної суміші тощо).

Контроль витрати матеріалів здійснюється за допомогою зіставлення фактичної витрати з нормативною. Нормативна витрата визначається за виробничими нормами, а фактична – за даними бухгалтерського обліку. Начальник ділянки (виконроб) щомісяця подає до вищестоящої організації (якщо така існує) звіт про витрату основних матеріалів у будівництві у зіставленні з виробничими нормами (форма М-29). Звіт складається за кожним об'єктом. Обсяги робіт, включені до звіту, повинні відповідати обсягам в акті приймання виконаних робіт на цьому об'єкті за звітний місяць. При відхиленнях від норм до звіту додаються пояснення про причини допущених відхилень.

В. Ю. Корзілов наводить класифікацію помилок і порушень чинного порядку визначення вартості будівельних робіт, до яких належать:

- завищення фізичного обсягу робіт у явному вигляді (внесення недостовірних даних по об'єму у первісні бухгалтерські документи (акти Ф: КБ-2в);
- завищення обсягу робіт у прихованому вигляді (подвійні ціни на малярні роботи, установка лісів тощо);
- неправильне застосування норм РЕНК, РЕНКр (подвійне завищення цін на труби опалювання, обробку фасаду тощо);
- завищення поодиноких розцінок (завищення ціни на окремі матеріали);
- порушення загального порядку визначення вартості (завищення поточних цін за оренди машин, трудовитрат);
- порушення порядку визначення вартості, тверда ціна (відповідність вартості, договірна ціна);
- порушення обліку і звітності, динамічна ціна (прямі витрати, супутні втрати, бух. облік [11, с. 351].

Інколи у межах натурального дослідження виникає потреба лабораторного вивчення обстежуваних матеріалів. Наприклад, у межах експертизи покрівлі будинку. Завдання тут полягає у встановленні розмірів панелі. Під час виконання одного з таких завдань було зроблено вирізання зразків у місці, де сходились чотири панелі перекриття. Виявилось, що панелі покладено з порушеннями вимог проекту. Зокрема, не ізольовані шви між ними, що спричинило колосальну тягу, через яку полум'я дуже швидко розгорялося. Відібрані матеріали передали для дослідження на токсичність, швидкість поширення полум'я та рівень горючості.

Залежно від завдання, натурне дослідження передбачає найрізноманітніші роботи: заміри, вибірку матеріалів, фотографування, візуалізацію з технічним описом розмірів, конструкції приміщення порівняно з технічними паспортами, виготовленими раніше. Прилади, які використовують експерти, також визначає мета експертизи. Це вимірювальні й лазерні рулетки, компас, кувалди, заступи тощо.

Окремі дослідники встановили, що проблемними питаннями, з якими стикаються будівельно-технічні експерти, є: які будівельні роботи та у який термін повинні були виконуватись; який обсяг будівельних робіт і у який термін фактично виконані; обґрунтованість перенесення будівельних чи ремонтних робіт; характер розрахунків між замовником і підрядником щодо виконання будівельних робіт; порядок одержання та витрачання грошових коштів за цільовим призначенням згідно з умовами договору; чи було нецільове використання грошових коштів з приводу виконання

будівельних робіт і на які цілі фактично витрачені кошти; чи було фактичне завищення обсягу будівельних чи ремонтних робіт; чи були повернуті невикористані грошові кошти до Державного бюджету; чи відповідає сума отриманих коштів підрядником з Державного бюджету обсягу виконаних ним будівельних робіт тощо [12, с. 8].

Основними проблемними питаннями з проведення експертами будівельно-технічної експертизи є обстеження пред'явлених до огляду обсягів, фактично зазначених як виконаних будівельних робіт (перенесення комунікацій, земельні роботи, які фактично не проводились) або ремонт окремих конструктивів різних об'єктів, не прив'язаних до цієї адреси, недопущення експерта до об'єкта дослідження, ненадання експерту відповідних документів тощо.

Наприклад, висновком будівельно-технічної експертизи у 2014 р. встановлено, що обсяги фактично виконаних робіт не відповідають обсягам, зазначеним у проектно-кошторисній документації та актах приймання робіт, на підставі яких проведено розрахунки між управлінням житлово-комунального господарства міськради м. Київ (замовником) і будівельною організацією (підрядником) щодо проведення останньою капітального ремонту житлового будинку, на загальну суму 194,8 тис. грн (за матеріалами ГСУ МВС України). Згідно з висновком іншої будівельно-технічної експертизи, пред'явлені до огляду обсяги фактично виконаних робіт з ремонту окремих конструктивів різних об'єктів не належать до цієї адреси. Ця експертиза допомогла встановити, що зазначені у документах роботи взагалі не стосувалися вказаних об'єктів, тобто проводились в інших місцях (за матеріалами ГСУ МВС України). В окремих випадках доцільно призначати комплексну судово-будівельно-економічну експертизу [12, с. 9].

На виконання завдань судової експертизи експерту необхідно поставити такі питання: які будівельні роботи та у який термін повинні були виконуватись; який обсяг будівельних робіт і у який термін фактично виконані; обґрунтованість перенесення будівельних ремонтних робіт; характер розрахунків між замовником і підрядником щодо виконання будівельних робіт; порядок одержання та витрачання грошових коштів за цільовим призначенням згідно з умовами договору; чи було нецільове використання грошових коштів з приводу виконання будівельних робіт і на які цілі фактично витрачені кошти; чи було фактичне завищення обсягу ремонтних робіт; чи були повернуті невикористані грошові кошти до Державного бюджету; чи відповідає сума отриманих коштів підрядником з Державного бюджету обсягу виконаних ним будівельних робіт тощо.

Висновки. Основними проблемними питаннями щодо висновків будівельно-технічної експертизи є визначення фактично виконаних робіт, які повинні відповідати обсягам, зазначеним у проектно-кошторисній документації та актах приймання робіт, на підставі яких проведено розрахунки між бюджетною установою (замовником) і будівельною організацією (підрядником) щодо проведення останньою капітального будівництва або ремонту об'єктів за кошти Державного бюджету.

Основними проблемними питаннями з проведення будівельно-технічної експертизи є обстеження пред'явлених до огляду обсягів фактично зазначених, як виконані будівельні роботи (перенесення комунікацій, земельні роботи, які фактично не проводились) або ремонту окремих конструктивів різних об'єктів, не прив'язаних до цієї адреси, недопущення експерта до об'єкта дослідження, ненадання експерту відповідних документів тощо.

1. Аналітична довідка про стан протидії економічним злочинам у 2011–2016 рр. – К.: ДЗЕ НП України, 2016. – № 5/1389. – 18 с. 2. Порядок державного фінансування капітального будівництва: затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1764. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. 3. Про Порядок затвердження титулів об'єктів, будівництво яких здійснюється із залученням бюджетних коштів, коштів державних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 вересня 1997 р. № 995 [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua>. 4. Бюджетний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50–51, ст.572) [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/>. 5. Бюджетна система: підруч. / за наук. ред. В. М. Федосова,

С. І. Юрія. – К.: Центр учбов. літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. – 871 с. 6. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – 3-тє вид. допов. та перероб. – Львів: Видавництво “Львівської політехніки”, 2011. – 844 с. 7. Основи судової експертизи: навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян. – Х.: Право, 2016. – 728 с. 8. Питання комплексної державної експертизи проектів будівництва: Постанова КМУ від 5 квітня 2006 р. № 427 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/427-2006-%D0%BF9>. 9. Експертизи у судочинстві України: наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, І. В. Гори. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 504 с. 10. Довідка про проведення будівельно-технічних експертиз у 2015 р. – К.: Незалежний інститут судових експертиз, 2016. – 33 с. 11. Корзілов В. Ю. Спрошений метод розрахунку суми завищення вартості будівельних робіт як метод експертних досліджень у практичній діяльності НДІСЕ. Криміналістика і судова експертиза // Міжвідомчий наук.-метод. вісник. – Вип. 59 / відп. ред. І. І. Ємельянова. – К.: Міністерство юстиції України, 2014. – С. 342–347. 12. Пампух Г. Особливості будівельно-технічної експертизи: теорія і практика // Громадсько-правовий тижневик “Іменем Закону” № 37(5943) 11 вересня 2014. – С. 8–9.

REFERENCES

1. *Analitychnadovidka pro stanprotydiiekonomichnymzlochynam u 2011–2016 r.* [Analytical Note on the state of combating economic crimes in 2011-2016]. Kyiv. DZE NP Ukrainy Publ. 2016. Vol. 5(1389). 18 p. *Porjadkomderzhavnogofinansuvannjakapitalnogobudivnyctva*, 2. *Poryadkom derzhavnoho finansuvannya kapital'noho budivnyctva*, *zatverdzhеныm postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 27 hrudnya 2001 r. No. 1764* [Procedure for state funding of capital construction approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine of 27 December 2001. Number 1764]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua> 3. *Pro Poryadok zatverdzhennya tytuliv ob“yektiv, budivnyctvo yakyykh zdiysnyuyet'sya iz zaluchennyam byudzhetykh koshtiv, koshtiv derzhavnykh pidpryyemstv, ustanov ta orhanizatsiy, a takozh kredytiv, nadanykh pid derzhavni harantiyi.* *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 8 veresnya 1997 r. No.995.* [On the procedure for approval of titles facilities, construction of which is carried out using budgetary funds, funds of state enterprises, institutions and organizations, as well as loans to government guarantees. Cabinet of Ministers of Ukraine of 8 September 1997. Number 995]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua>. 4. *Byudzhetyy kodeks Ukrayiny.* [Budget Code of Ukraine]. *VidomostiVerhovnoiRadyUkrayiny VVR Publ. 2010. Vol. 50–51. st.572.* Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/> 5. *Bjudzhetna systema. Pidruch. Zanak. red. V. M. Fedosova. S. I. Jurija.* [Budget system]. Ternopil. K. K Centruchbov. Literatury. Ekon. Dumka Publ. 2012. 871 p. 6. *Finansovo-ekonomichnyj slovnyk. A. G. Zagorodnij. G. L. Voznjuk. 3-te vyd. dop. tapererob.* [Financial and economic dictionary]. Lviv. VydavnyctvoLvivskoipolitehniky Publ. 2011. 844 p. 7. *Osnovy sudovoyi ekspertyzy: navchal'nyy posibnyk dlya fakhivtsiv, yaki mayut' namir otrymaty abo pidtverdity kvalifikatsiyu sudovoho eksperta: L. M. Holovchenko, A. I. Lozovyy, E. B. Simakova-Yefremyan* [Basics of forensics]. Kharkiv. Pravo Publ. 2016. 728 p. 8. *Pytannya kompleksnoyi derzhavnoyi ekspertyzy proektiv budivnyctva. Postanova KМУ vid 5 kvitnja 2006 r. No.427.* [Questions comprehensive state review of construction projects. CMU Resolution of 5 April 2006. Number 427]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/427-2006-%D0%BF9>. 9. *Ekspertyzy u sudochynstvi Ukrainy. nauk. prakt. posib. zazag. red. V. G. Goncharenka. I. V. Gory.* [Expertise in legal proceedings Ukraine]. Kyiv. Jurinkom Inter Publ. 2015. 504 p. 10. *Dovidka pro provedennjabudivvelno-tehnychnyh ekspertyz v 2015 r.* [Information on construction and technical expertise in 2015]. Kyiv. Nezalezhnyjinstytutsudovyhekspertyz Publ. 2016. 33 p. 11. *KorzilovV. Ju. Sproshchenyy metod rozrakhunku sumy zavyschennya vartosti budivel'nykh robit yaki metod ekspertnykh doslidzhen' u praktychniy diyal'nosti NDISE.* [A simplified method for calculating the amount of overvaluation of construction method that expert research in practice NDISE]. Kyiv. MinisterstvojustyciiUkrayiny Publ. 2014. pp. 342–347. 12. *Pampuh G. Osoblyvosti budivelno-tehничnoi ekspertyzy. Teorija i praktyka.* [Features of Construction and Technical Expertise: Theory and Practice.]. *Gromadsko-pravovyjtyzhnevyyImenemZakonu Publ. 11 veresnja 2014 Vol. 37(5943). pp.8–9.*

Дата надходження: 23.02.2017 р.